

Výskumné zameranie tém dizertačných prác na nasledujúci akademický rok 2026/2027

Britská ženská hororová literatúra a protofeminizmus – školiteľka Dr. phil. Dobrota Pucherová. Hlavným cieľom dizertačnej práce bude analyzovať príbehy o duchoch od anglických autoriek 19. a začiatku 20. storočia, ako napríklad Ann Radcliffe, Mary Shelley, Mary Elizabeth Braddon, Vernon Lee alebo Charlotte Turner Smith. Bude nás zaujímať, akými prostriedkami tieto texty vytvárajú hororovú poetiku (horor navodený neľudskými bytosťami) a aké sú jej implikácie v dobovom kultúrnom a spoločenskom kontexte. Konkrétne sa budeme pýtať, akú pozíciu majú tieto texty voči dobovému protofeministickému diskurzu a konceptu New Woman (nová žena). Teoretické a metodologické nástroje budú predovšetkým feministická literárna veda a queerové čítanie.

Sci-fi, špekulatívna fikcia a fantasy literatúra v novej ére neistoty – školiteľ Johannes D. Kaminsky, PhD. Fantasy literatúru, ale aj vedeckú a špekulatívnu literatúru (SSF) vnímame v posledných rokoch ako jedinečný priestor na spracovanie komplexných tém nemimetickým spôsobom. Nadšené prijatie diel Margaret Atwood, Kima Stanleyho Robinsona a Liu Cixin dokazuje, že rôzne čitateľské skupiny na celom svete siahajú po fantastike, aby získali orientáciu v novej ére neistoty. Tento typ literatúry sa napríklad stáva platformou na diskusiu o vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi, zvieratami a technosférou. V osobnejšom meradle zasa SSF ponúka možnosť uvažovať o intímnych vzťahoch mimo realistického rámca, keďže utopická rodová politika sa uplatňuje vo sfére virtuálnych realít, exoplanét a mimozemských foriem života. V diskurze o SSF teda existuje tendencia vyzdvihovať aspekty, ktoré tento žáner charakterizujú v priaznivom svetle (čitateľská príťažlivosť, progresívne hodnoty atď.). Rovnako potrebné je však analyzovať a hodnotiť príklady, ktoré fungujú mimo tejto paradigmy, keďže SSF oslovuje spisovateľov a spisovateľky so širokým spektrom politických názorov. Aké riešenia ponúka technooptimistická vesmírna opera v kontexte existenciálnych hrozieb a spoločenského kolapsu? Ako sa zmeny vo vnímaní mužskosti odrážajú v survivalistickej literatúre? A hoci súčasná SSF zvyčajne uprednostňuje čitateľskú ústretovosť pred jazykovou komplexnosťou, ktoré diela narúšajú hranice medzi komerčnou prózou a umeleckým vyjadrením? (Upozorňujeme, že komunikácia so školiteľom bude prebiehať v angličtine alebo nemčine.)

Spomínanie a zabúdanie ako predmet vied o živote a literárnej vedy – školiteľ Mgr. Roman Mikuláš, PhD. Pamäť konštituuje našu osobnú identitu. Zatiaľ čo väčšina literárnovedných štúdií sa upriamuje na aspekt spomínania, zabúdaniu sa dostáva menej pozornosti. Zabúdanie výrazne narúša náš pocit identity. Početné texty súčasnej nemeckojazyčnej proveniencie sa zaoberajú neurobiologickými ochoreniami, ktoré spravidla vedú k strate pamäti spojenej s narušeným pocitom identity. V mnohých textoch môžeme pozorovať literárne stratégie, ktoré sú založené na reflexii rozpadu osobnej identity priamo v procese písania. Hranica medzi diskurzmi, diskurzom literatúry a diskurzom biomedicíny alebo neurobiológie, sa tu prekračuje rôznymi spôsobmi. Na základe tejto tematickej orientácie sa uplatňuje koncept interdiskurzivity, ktorý chceme prepojiť s koncepciou vied o živote Ottmara Etteho. Navrhovaný dizertačný projekt sa bude venovať literarizácii procesov, ktoré sa primárne diskutujú na úrovni špeciálnych vedných disciplín, ako je neurobiológia a biomedicína. Rozmer dizertačného projektu je však širší. Dizertačný projekt sa sústreďí na problematiku literarizácie osobnej identity a jej narušenia či straty v dôsledku rôznych porúch. V neposlednom rade sa budú analyzovať príklady, ako môže interdiskurzívne koncipovaný pojem pamäti pomôcť prepojiť pamäťové procesy s predstavami o identite a individualite. Na druhej strane sa na tomto pozadí zviditeľnia stratégie naratívov, ktoré stvárajú práve tieto procesy prežívania vnútorného sveta.